

УДК 616.1/4:378(477)“364”

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3\(9\)-344-351](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3(9)-344-351)

Волянська Вероніка Сергіївна кандидат медичних наук, асистент кафедри професійної патології та функціональної діагностики, Одеський національний медичний університет, вул. Суднобудівна, 1, м.Одеса. тел.: (050) 977-81-37, <https://orcid.org/0000-0002-3019-7620>

Прокопчук Юлія Вікторівна кандидат медичних наук, доцент, ДЗ «ССКС ім. В.П. Чкалова», МОЗ України, Французький бульвар 85, тел.: (067) 484-04-03, <https://orcid.org/0000-0002-2577-3048>

Серафімова Ельвіра Віталіївна Медичний директор, ДЗ «ССКС ім. В.П. Чкалова», МОЗ України, Французький бульвар 85, тел.: (063) 322-88-21

Загородня Людмила Іванівна кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри профпатології та функціональної діагностики, Одеський національний медичний університет, вул. Суднобудівна, 1, м.Одеса, тел.: (097) 252-33-54, <https://orcid.org/0000-0003-1908-0461>

Ямілова Тетяна Миколаївна кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри профпатології та функціональної діагностики, Одеський національний медичний університет, вул. Суднобудівна, 1, м.Одеса, тел.: (050) 522-20-48, <https://orcid.org/0000-0001-9609-1688>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА ФАХОМ «ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ» ПІД ЧАС ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті представлені сучасні підходи та особливості викладання здобувачам вищої освіти шостого курсу та лікарям-інтернам за фахом «Внутрішня медицина» під час запровадження військового стану в Україні та з переходом на дистанційне навчання. Застосування інноваційних засобів, мультимедійних технологій, модулювання клінічної ситуації, більш детальне спілкування дозволяє майбутнім лікарям отримувати необхідні знання на практичні навички згідно робочої програми. Підвищення якості професійної підготовки здобувачам вищої освіти відповідно до світових і загальноєвропейських стандартів відбувається з метою посилення конкурентоспроможності

вітчизняної вищої медичної освіти, оптимізації умов для міжнародної мобільності здобувачам вищої освіти-медиків і розширення можливостей українських медичних фахівців на вітчизняному та міжнародному ринку. На протязі останніх двох років з початком введення карантинних обмежень, спричинених коронавірусною інфекцією, з переходом системи вищої медичної освіти на інтерактивний рівень дистанційного навчання, в Одеському національному медичному університеті застосовуються різноманітні методи активного викладання та методів оцінки засвоєного матеріалу, а саме: ділові та рольові ігри, тренінги, кейс-технології, засновані на комплектуванні наборів (кейсів) мультимедійних навчально-методичних матеріалів тощо.

Дистанційне навчання в надзвичайних умовах дозволяє не зупиняти навчальний процес, надає здобувачам вищої освіти можливість освоїти освітню програму безпосередньо за місцем проживання (або тимчасового безпечного перебування) зручним для них способом.

Від рівня підготовки майбутніх лікарів залежить якість надання медичної допомоги населенню країни. Формування якісного фахівця в умовах воєнного стану – виклик сьогодення, який потребує від кожного з нас максимальної активізації своїх професійних і людських якостей.

Ключові слова: Внутрішня медицина, дистанційне навчання, інноваційні технології, здобувачі вищої освіти.

Volianska Veronika Sergeevna Ph.D., assistant professor of the department of occupational pathology and functional diagnostics, Odesa National Medical University, 1 Sudnobudivna St., Odesa, tel.: (050) 977-81-37, <https://orcid.org/0000-0002-3019-7620>

Prokopchuk Yuliia Viktorivna Doctor of Medicine, Associate Professor, DZ "SSKS named after V.P. Chkalova", Ministry of Health of Ukraine, French Boulevard 85, tel.: (067) 484-04-03, <https://orcid.org/0000-0002-2577-3048>

Serafimova Elvira Vitaliivna Medical director, "SSKS named after V.P. Chkalova", Ministry of Health of Ukraine, French Boulevard 85, tel.: (063) 322-88-21

Zahorodnya Lyudmila Ivanivna Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Occupational Pathology and Functional Diagnostics, Odesa National Medical University, Sudnobudivna St., 1, Odesa, tel.: (097) 252-33-54, <https://orcid.org/0000-0003-1908-0461>

Yamilova Tetiana Mykolayivna Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Occupational Pathology and Functional Diagnostics, Odesa National Medical University, Sudnobudivna St., 1, Odesa, tel.: (050) 522-20-48, <https://orcid.org/0000-0001-9609-1688>

**FEATURES OF THE ORGANIZATION OF THE
EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION
ACQUIRES AND INTERN DOCTORS IN THE SPECIALTY OF
"INTERNAL DISEASES" DURING THE IMPLEMENTATION
OF MARITAL STATE IN UKRAINE**

Abstract. The article presents modern approaches and peculiarities of teaching to students of the sixth year of higher education and interns in the specialty "Internal Medicine" during the introduction of martial law in Ukraine and with the transition to distance learning. The use of innovative tools, multimedia technologies, modulation of the clinical situation, more detailed communication allows future doctors to acquire the necessary knowledge for practical skills according to the work program. Improving the quality of professional training for higher education students in accordance with global and pan-European standards is aimed at strengthening the competitiveness of domestic higher medical education, optimizing the conditions for international mobility of medical higher education students, and expanding the opportunities of Ukrainian medical specialists on the domestic and international market. During the last two years, with the beginning of the introduction of quarantine restrictions caused by the coronavirus infection, with the transition of the higher medical education system to the interactive level of distance learning, various methods of active teaching and methods of evaluating the learned material are used at the Odesa National Medical University, namely: business and role-playing games, trainings, case technologies, based on the completion of sets (cases) of multimedia educational and methodological materials, etc.

Distance learning in emergency conditions allows not to stop the educational process, gives higher education students the opportunity to master the educational program directly at their place of residence (or temporary safe stay) in a way convenient for them.

The quality of providing medical care to the country's population depends on the level of training of future doctors. The formation of a high-quality specialist in the conditions of martial law is a challenge of the present, which requires each of us to maximize the activation of our professional and human qualities.

Keywords: Internal medicine, distance learning, innovative technologies, students of higher education.

Постановка проблеми. Стратегічна мета державної політики в галузі освіти полягає у підвищенні доступності освіти, яка відповідає вимогам модернізованої економіки, що означає підвищення якості професійного освіти [1]. Медична освіта в Україні є невід'ємною частиною національної системи освіти та охорони здоров'я. Згідно з останніми статистичними даними освітній потенціал дозволив увійти Україні до десятки країн – лідерів у сфері міжнародної освіти, про що свідчить актуальне опитування з отримання вищої освіти в Україні громадянами інших держав. Після ухвалення Болонського процесу Україна реформувала свою систему освіти, адаптувавши її таким чином до стандартів Європейського Союзу.

Пріоритетом як додипломної, так і післядипломної освіти є підготовка фахівців з необхідними професійними знаннями, вміннями та навичками, створення умов для їх постійного розвитку і удосконалення компетентності в межах обраної спеціальності [2].

Це обумовлено вимогами Стратегії розвитку медичної освіти в Україні [3], Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Законом України «Про вищу освіту» [4].

Сучасною тенденцією у додипломній і післядипломній медичній освіті є запровадження індивідуально-орієнтованого навчання, що надає об'єктивну оцінку діяльності осіб, які навчаються, визначаючи їх рейтинг, що розширює їх права щодо подальшого професійного розвитку. Професійна компетентність майбутніх фахівців – це здатність ефективно використовувати набуті знання, вміння і навички; здійснювати активний пошук нового досвіду і визначати його цінність; креативність, здатність до саморозвитку, самоаналізу; вміння вирішувати ту чи іншу проблему тощо. Результат навчання є одним із ключових у сучасній парадигмі вищої освіти – компетентному підході до розроблення та реалізації освітніх програм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З запровадженням 24 лютого 2022 року в Україні військового стану дещо змінилися парадигми отримання вищої медичної освіти. У другому навчальному семестрі продовжилось дистанційне навчання.

Найбільшим викликом в даній ситуації є створення безпечних умов усім учасникам освітнього процесу. В умовах військового стану важливим є застосування всіх доступних інструментів навчання задля забезпечення безперервного освітнього процесу.

Наразі все ще зберігається обмежувальний доступ здобувачам вищої освіти та лікарів – інтернів на клінічні бази очного навчання, у зв'язку як з запровадженими карантинними обмеженнями, так і з військовим станом.

Мета статті – оптимізація учбового процесу з застосуванням інноваційних форм дистанційного та очного навчання в умовах військового часу та можливих карантинних обмежень; підвищення рівня практичної підготовки здобувачів вищої освіти і лікарів-інтернів, їх професійна адаптація до самостійної лікарської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Особливістю викладання здобувачам вищої освіти за фахом «Внутрішня медицина» є застосування педагогічних засобів, інтегруючих нові та традиційні освітні технології.

На всіх рівнях викладання має інноваційний характер, який забезпечується використанням нових освітніх технологій, розвитком інтерактивних форм навчання, широким застосуванням модулюючих тренажерів, які дозволяють імітувати реальні клінічні ситуації сучасних навчальних програм.

На протязі останніх двох років з початком введення карантинних обмежень, спричинених коронавірусною інфекцією, з переходом системи вищої медичної освіти на інтерактивний рівень дистанційного навчання, в Одеському національному медичному університеті застосовуються різноманітні методи активного викладання та методів оцінки засвоєного матеріалу, а саме: ділові та рольові ігри, тренінги тощо.

У зв'язку з тим, що в умовах стрімкого розвитку інноваційних технологій та доказової медицини, впровадження в практику роботи закладів охорони здоров'я нових методів лікування і діагностики захворювань, новітніх інформаційних і сучасних телемедичних технологій, що дають змогу працювати в єдиному професійному світовому чи європейському просторі майбутнім лікарям, ми застосовуємо дві основні складові учбового процесу – поєднання базової теоретичної підготовки згідно новітніх робочих програм додипломної освіти та практичних можливостей і здатності майбутніх лікарів опанувати отримані знання при моделюванні практичної ситуації.

Підвищення якості професійної підготовки здобувачам вищої освіти відповідно до світових і загальноєвропейських стандартів відбувається з метою посилення конкурентоспроможності вітчизняної вищої медичної освіти, оптимізації умов для міжнародної мобільності

здобувачам вищої освіти-медиків і розширення можливостей українських медичних фахівців на вітчизняному та міжнародному ринку.

Кафедра професійної патології та функціональної діагностики проводить сумісну роботу з базами ОНМедУ серед яких є реабілітаційний заклад ДЗ «ССКС ім. В.П. Чкалова», МОЗ України. Враховуючи обсяг та різноманітність матеріалу, розмаїття технічних деталей та методик, необхідно за скорочений термін дати можливість здобувачам сформулювати цілісне уявлення про систему навчання.

Для цього практичні заняття проводяться із застосуванням інтерактивних методик та мультимедійних технологій. Усі семінарські та практичні заняття збудовані в проблемному контексті, що забезпечує творче засвоєння принципів та закономірностей перебігу патологічних процесів матеріалу, який вивчається, активізує навчально-пізнавальну діяльність, самостійну аудиторну роботу у вигляді клінічного розбору наданого пацієнта в залежності від теми заняття. У першу чергу надається інтерактивний варіант клінічно змодельованого пацієнта, де майбутнім лікарям необхідно визначити основні симптоми захворювання та провести диференційну діагностику з призначенням базового лікування в залежності від запропонованого ними діагнозу. Це один з прикладів мозкового штурму та колективно-індивідуального підходу при розгляді теми. Цей варіант учбового процесу дає можливість викладачу керувати думкою групи для подолання помилкових відповідей деяких здобувачів. У наступній самостійній практичній діяльності одним із головних факторів роботи буде прийняття самостійного рішення про захворювання пацієнта та призначення методів медикаментозної корекції, що є одним із вирішальних факторів для розвитку потенціалу лікаря.

Для підготовки до самостійної роботи кожного року на кафедрі поповнюється база методичних розробок згідно оновленої робочої програми.

Так як оцінювання є також складовою частиною навчального процесу, кожному здобувачу пропонується індивідуальне завдання, щоб перевірити засвоєний матеріал. Здобувач повинен був вирішити клінічне завдання (проілюстроване рентгенограмами, електрокардіограмами, результатами лабораторних та інструментальних досліджень), має відповісти на запитання які етіологічні чинники призвели до розвитку захворювання, які патогенетичні зміни призвели до формування клінічних ознак захворювання, об'єднати клінічні ознаки в синдроми, призначити менеджмент хворого та дати

рекомендації щодо подальшого ведення пацієнта. Крім того, повинен оцінити результати лабораторних досліджень (загальноклінічні та біохімічні), вказати їх місце і роль в діагностиці та контролі за лікуванням, призначити лікування та провести трудову експертизу працездатності[5].

Висновки:

- Основним завданням підготовки здобувачів за фахом «Внутрішня медицина» є набуття знань, професійних умінь і навичок, тобто підготовка до самостійної професійної лікарської діяльності.
- Всупереч складним і трагічним подіям в Україні розвиток медичної науки вимагає від лікарів постійного навчання, самовдосконалення, вміння аналізувати дедалі більший обсяг знань і застосувати його у своїй лікарській практиці. Від рівня підготовки майбутніх лікарів залежить якість надання медичної допомоги населенню країни. Формування якісного фахівця в умовах воєнного стану – виклик сьогодення, який потребує від кожного з нас максимальної активізації своїх професійних і людських якостей.

Література:

1. Вища освіта України: державне регулювання та перспективи розвитку/ Г.С. Лопушняк, Х.В. Рибчанська //Монографія, КІІВ ТзОВ «Простір-М». – 2018.
2. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі /Г.Л. Єфремова// Монографія, – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. – 444 с.
3. Про схвалення Стратегії розвитку медичної освіти в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.02.2019 р. № 95-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/95-2019-%D1%80#Text>
4. Про вищу освіту: закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. Організація дистанційного навчання лікарів - інтернів за фахом «Внутрішні хвороби» в Одеському національному медичному університеті/ Л. І. Загородня, Т. М. Ямілова, Г. В. Чернецька //Вісник морської медицини.- 2020. №2.- С.3-6

References:

1. Lopushnjak, G.S. , Ribchans'ka, H.V. (2018). *Vishha osvita Ukraini: derzhavne reguljuvannja ta perspektivi rozvitku [Higher education of Ukraine: state regulation and development prospects]*. KIIIV TzOV «Prostir-M» [in Ukrainian].
2. Efremova, G.L. (2020). *Innovacijni tehnologii v suchasnomu osvitn'omu prostori [Innovative technologies in the modern educational space]*. Sumi: Vid-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].
3. Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukraini “Pro shvalennja Strategii rozvitku medichnoї osviti v Ukraini” [Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On the approval of the Strategy for the Development of Medical Education in Ukraine”]. (n.d). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/95-2019-%D1%80#Text) Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/95-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

4. Закон України “Pro vishhu osvitu” [The Law of Ukraine “On higher education”]. (n.d). *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

5. Zagorodnja, L. I. , Jamilova, T. M. , Chernec'ka, , G. V. (2020). Organizacija distancijnogo navchannja likariv - interniv za fahom «Vnutrishni hvorobi» v Odes'komu nacional'nomu medicnomu universiteti [Organization of distance education of doctors - interns in the specialty "Internal diseases" at the Odesa National Medical University]. *Visnik mors'koï medicini - Herald of maritime medicine*, 2, 3-6 [in Ukrainian].